

ПРОТЕСТ

За достојанство професије

- У Београду одржан протест просветних радника за одбрану достојанства
- Потписан ПКУ за високо образовање, ускоро преговори о Анексу
- Серија семинара о социјалном дијалогу у локалним срединама
- Осврт на међусиндикалну сарадњу

У међувремену...

Пише: Валентина Илић

Сваке године последња два месеца су пуна активности Синдиката, па је тако било и ове. У овом периоду одржане су седнице Одбора делатности ученичког и студентског стандарда, Одбора делатности основних и средњих школа, Председништва и Републичког одбора. Такође, одржана су два семинара по пројекту "Јачање капацитета социјалног дијалога у образовању на локалном нивоу" у Пролом Бањи и Новом Бечеју, а крајем децембра и семинар на Сребрном језеру.

У сарадњи са Синдикатом радника у просвети организован је 30. новембра протест "За достојанство професије" у Београду и штрајк упозорења 1. децембра. Председница и секретар СОС присуствовали су састанку Окружног одбора образовања у Трстенику, затим је потписан Анекс ПКУ за основне и средње школе и домове ученика и продужење важења ПКУ за високо образовање. СОС је иницирао и заједнички састанак сва четири репрезентативна синдиката из образовања. О свим овим активностима детаљније пишемо у овом броју.

Случај насиља ученика над наставницом у трстеничкој Техничкој школи иницирао је велико незадовољство запослених и реакцију синдиката. Као и више пута до сада, један од синдиката је самостално донео одлуке о својим активностима без икакве жеље да акција буде

јединствена. На седници Председништва СОС донета је одлука о протесту и штрајку упозорења. Протест под називом "За достојанство професије" СОС је организовао заједно са СРПС у Београду, 30. новембра у 12 сати. Током протестне шетње учесници протеста су предали захтеве Скупштини, Влади, председнику Републике и ресорном министру. Захтеване су измена законске регулативе о заштити просветних радника и повећање зарада за 25% у наредној години. Протесту је присуствовало приближно 1.000 просветних радника из свих крајева земље. Сматрамо да, без обзира на кратак рок за организацију, број учесника није био на очекиваном нивоу.

ског друштва није имало Владу и ресорног министра више од шест месеци, потписан је почетком новембра Анекс ПКУ за основне и средње школе и домове ученика, чиме су добијена нова права о којима је већ писано у "Синдикалном перу".

Средином децембра закључен је и Споразум о продужењу важења ПКУ за високо образовање на годину дана. Од ресорног министарства СОС ће затражити образложење, зашто је продужен само на годину дана, а и преговоре о анексу ПКУ.

У оквиру пројекта са европском организацијом синдиката ETUCE и норвешким синдикатом образовања UEN о јачању капацитета социјалног дијалога у образовању на локал-

Продужен ПКУ за високо образовање

Пише: Р. С. П.

После дугог чекања на формирање нове Владе Србије и именовање министра, напоскон је 14. децембра потписан Споразум о продужетку ПКУ за високо образовање и то на годину дана.

Синдикат образовања Србије већ ради на томе да овај уговор добије свој анекс, па се ускоро може очекивати и почетак преговора за потписивање и тог документа.

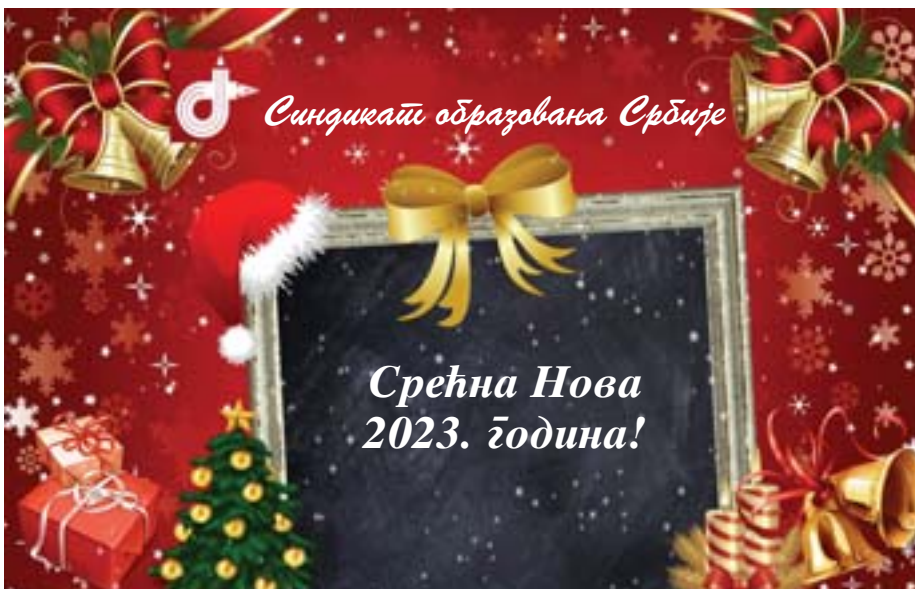
Протест је медијски био добро покривен, гостовано је на неколико телевизија, а са друге стране Министарство просвете је формирало радну групу која је почела са радом на изменама и допунама прописа који регулишу све облике насиља у школама.

Иако, због изборне комбинаторике, образовање као и остатак срп-

ном нивоу, до сада смо одржали консултативни састанак у Београду и два семинара: у Пролом Бањи за локалну самоуправу Лесковац и у Новом Бечеју за локалну самоуправу Суботица. На самом крају децембра биће одржан и семинар на Сребрном језеру за локалну самоуправу Пожаревац. Ове локалне самоуправе су одабране као примери позитивне праксе у функционисању социјалног дијалога са синдикатом и решавања свих питања из њихове надлежности.

Као што је већ познато, буџет за наредну годину је усвојен и предвиђено је повећање зарада за образовање од 12,5 одсто. Ако се узме у обзир раст инфлације и цена намирница и енергената, ово повећање неће имати никаквог ефекта. Из тог разлога је затражено повећање зарада 25 одсто, како би биле изједначене са републичким просеком, али и умањена компресија. Следећа година ће бити велики испит за запослене, али и за синдикате, јер се криза само продубљује, а материјални положај запослених је све гори и несигурнији.

Желимо вам срећну Нову годину и божићне празнике.

Заједничка седница РОС и Одбора основних и средњих школа

Пише: Миодраг Камперелић

Заједничка седница Републичког одбора и Одбора делатности основних и средњих школа одржана је 9. децембра 2022. године у Београду. Пре ове седнице одржана је и последња редовна седница Председништва, на којој је разматран и усвојен Предлог ребаланса финансијског плана за 2022. годину, Информација са протеста од 30. 11. и анализа штрајка упозорења од 1.12.2022. године, разматрана актуелна ситуација у образовању и план даљих активности Синдиката и поднет Извештај о Спортским сусретима Синдиката образовања Србије - Кладово 2022. године.

Републички одбор је на предлог Надзорног одбора и Председништва једногласно усвојио Ребаланс финансијског плана за 2022. годину. Надзорни одбор је приликом усвајања финансијских докумената у марту предвидео могућност ребаланса, јер су цене бензина и осталих услуга почеле да расту почетком године.

Заједно са Синдикатом радника у проsvети организован је протест "За достојанство професије" у Београду 30. новембра поводом последњег случаја насиља над колегицом из Техничке школе у Трстенику. На Тргу Николе Пашића окупило се око 1.000 учесника. У протестној шетњи до Министарства просвете, уручени су захтеви Одбору за образовање Народне скупштине, председнику Републике, Влади Републике Србије и ресорном министру. У захтевима је, поред измена законске регулативе у заштити наставника, био и захтев за повећање плата од 25 одсто у наредној години. Иако је био кра-

так рок за организацију, морало се брзо реаговати, јер је други синдикат већ заказао протесте и тоталну обуставу рада за 1. децембар. Медији су били веома заинтересовани и пропратили су све ове активности. Без обзира на ефекте протеста и штрајка упозорења, Синдикат ће наставити са активностима на остваривању захтеваног.

О Анексу ПКУ за основне и средње школе говорила је правница Николина Јанковић. Највише питања је било о остваривању права на јубиларну награду за 40 година, као новог права. На састанку у ресорном министарству представници СОС су тражили да стриктно буде примењен члан ПКУ да право на јубиларну награду имају сви који су у овој години напунили 40 година стажа, без обзира на време ступања на снагу Анекса, као и када је 2017. године остварено право на јубиларну награду за 35 година.

Извештај о Спортским сусретима поднео је секретар Миодраг Камперелић. Он је навео да су игре ове године по први пут одржане у Кладову, да је учествовало око 500 такмичара из четрдесетак екипа и предложио да следеће године сви учесници уплате котизацију до почетка игара.

Седница Одбора делатности основних и средњих школа је радила по истом дневном реду, изузев што су најпре верификовани мандати новим члановима Одбора, колегици Драгани Јовановић из Пирота и Драгици Бијелић из Београда.

На крају седнице председница се захвалила на дугогодишњем синдикалном раду и традиционално, уз пригодан поклон, пожелела успешне пензионерске дане колеги Новаку Катићу, члану Председништва и председнику Одбора делатности предшколских установа.

Ученички и студентски стандард

Пише: М. К.

Седница Одбора делатности ученичког и студентског стандарда одржана је 18. новембра 2022. године у Београду. Након усвајања записника и дневног реда, председник Данијел Ђорђевић је упознао чланове Одбора о потписивању Анекса ПКУ за основне и средње школе и домове ученика. Он је рекао да је два пута упућена иницијатива за закључивање ПКУ за студентски стандард.

Правница Николина Јанковић је говорила о новим правима које ће остварити запослени у домовима ученика, а која се односе на јубиларну награду за 40 година, исплату солидарне помоћи код рођења или усвојења детета, накнаду од 100% зараде за оболеле од малигних обољења и друго.

ПКУ за студентски стандард истиче у јануару 2023. године и покретна је иницијатива за измене овог уговора у смислу добијања права која су остварена за запослене у домовима ученика.

Колега Ранко Јанић је информисао присутне о састанку у Студентском центру у Крагујевцу, којем је присуствовао и министар просвете Бранко Ружић. На састанку

су утврђена два основна захтева према ресорном министарству, да се изједначи цена рада за запослене у студентском стандарду као у домовима ученика и да се тражи повећање коефицијената.

Председник Одбора Данијел Ђорђевић је рекао да до сада нису одржани избори у Студентском центру у Ужицу, иако је рок био до краја прошле године, те и да Одбор треба да предложи другог представника. С

обзиром на то да су сви студентски центри представљени у Одбору, предложио је да нови члан буде из Дома ученика из Зајечара, као највеће установе. Одбор је усвојио овај предлог и биће упућен захтев Републичком одбору за измену Одлуке о формирању и саставу Одбора делатности ученичког и студентског стандарда донете прошле године.

За достојанство професије

Пише: М. Кампарелић

Најновији случај ученичког насиља над наставницом у Техничкој школи у Трстенику изазвао је огроман револт просветне и шире јавности. Синдикат образовања Србије је одмах по сазнању упутио саопштење тражећи да надлежни хитно предузму мере и казне починиоце, да се измене одредбе ЗОСОВ у циљу боље заштите запослених од насиља и хитан састанак Радне групе при Влади за борбу против насиља у школама, формиране у децембру 2019. године.

Седница Председништва је одржана 23. новембра и донета Одлука о заједничком протесту са Синдикатом радника у просвети Србије, као и штрајку упозорења. С обзиром на то да је један од синдиката, који не жели сарадњу са другима, већ донео одлуку о обустави рада 1. децембра, СОС и СРПС су се одлучили за протест 30. новембра и штрајк упозорења 1. децембра.

Протест “За достојанство професије” одржан је у Београду у 12 часова на Тргу Николе Пашића. Након кратког обраћања представника синдиката, око 1.000 учесника је у протестној шетњи дошло испред ресорног министарства. Захтеви за измене законске регулативе о заштити просветних радника и повећање зарада за 25% у наредној години предати су

скупштинском Одбору за образовање, председнику Републике, Влади и ресорном министру. Учесници протеста, поред оних из Београда, дошли су из Лесковца, Врања, Пожаревца, Смедеревске Паланке, Суботице, Сремских Карловаца, Ниша и других градова.

Испред Министарства, окупљенима су се обратиле колегиница из СРПС и Даринка Бајкић, председница синдикалне организације СОС у ОШ “Ђорђе Јовановић” у Селевцу, где је ученица прошле године ножем напала нашу колегиницу из те школе.

Одлука

На *online* седници Председништва Републичког одбора Синдиката образовања Србије, одржаној 23. новембра, разматрана је актуелна ситуација у образовању и одлучено је да: СОС и СРПС заједнички 30. новембра у подне на београдском Тргу Николе Пашића организују протест “За достојанство професије”; да запослени чланови СОС ступе у штрајк упозорења већ 1. децембра тако што неће бити одржан први час у првој смени и први час у другој смени; да су штрајкачки захтеви измене законске регулативе о заштити просветних радника и повећање зарада за 25% у наредној години; да Штрајкачки одбор чине мр Валентина Илић, др Марина Миленковић, Раде Ерцег, Данијел Ђорђевић, др Чедомир Барош, Биљана Благојевић и Александар Николић; да су председници покрајинских, градских и окружних одбора у обавези да упознају чланство и спроведу наведену одлуку.

Иако је био кратак рок за организовање, сматрамо да није био довољан број учесника протеста. Сарадња и комуникација између председника одбора и синдикалних организација мора бити боља када се организују протести. Логистичку и материјалну подршку даје Републички одбор, али од пресудне важности је добра информисаност чланства и организација доласка.

Обавештење

Синдикат образовања Србије Вас обавештава да заједно са Синдикатом радника у просвети Србије у среду 30. новембра 2022. године организује протест “За достојанство професије” са почетком у 12 часова на Тргу Николе Пашића у Београду.

На основу одредбе члана 59. ПКУ за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика: Послодавац је обавезан да представницима Синдиката омогући одсуствовање са рада ради реализације програмских активности и присуствовања синдикалним састанцима, конференцијама, седницама, семинарима и конгресима по позиву органа који организује састанак.

На основу напред наведеног, молимо Вас да представницима Синдиката образовања Србије омогућите одсуствовање са рада ради учешћа у протесту.

Такође Вас обавештавамо да ће запослени чланови Синдиката образовања Србије ступити у **штрајк упозорења** у четвртак, 1. децембра 2022. године, у складу са одредбом члана 2, тачкама 1 и 2 Закона о штрајку РС. Штрајк упозорења ће се одвијати тако што неће бити одржан час у првој смени и први час у другој смени. На основу одредбе члана 15, става 2 Закона о штрајку, Послодавац не може да спречи запосленог да учествује у штрајку нити да употребљава мере принуде ради окончања штрајка, као ни да по основу неучествовања у штрајку предвиди повољнију зараду или друге повољније услове рада за запослене који не учествују у штрајку.

ПРЕДСЕДНИЦА
МР ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ

Саопштења

Пише: Р. С. П.

Синдикат образовања Србије је 17. новембра реаговао Саопштењем, које је потписала председница Валентина Илић, одмах након што је у јавност доспела информација о инциденту у трстеничкој Техничкој школи. Објављујемо га у целини.

“Поводом напада на наставницу у Техничкој школи у Трстенику од стране ученика, Синдикат образовања Србије изражава забринутост за безбедност запослених у установама образовања.

Показало се да смо били у праву када смо упозоравали на одредбе Закона о основама система образовања и васпитања којима су права запослених сведена на минимум, док су обавезе све веће и веће. Тражили смо од законодаваца да се запослени заштите тако што ће добити статус службених лица, али за то држава није имала слуха. Зато се у протеклих неколико година све чешће догађа да у медијима сазнајемо за случајеве насиља према запосленима у школама, било од ђака било од родитеља.

Синдикат образовања Србије тражи од свих надлежних да се стриктно примене одредбе закона и према почиоцима насиља предузму одговарајуће мере.

Синдикат образовања Србије даје подршку нашој колегиници, поново ће тражити измене ЗОСОВ-а у циљу боље заштите запослених од насиља и хитан састанак Радне групе при Влади за борбу против насиља у школама, формиране у децембру 2019. године”.

Припремајући се за протест, председница СОС Валентина Илић и председник Синдиката радника у просвете

ти Србије Слободан Брајковић упутили су медијима Саопштење :

“Синдикат образовања Србије и Синдикат радника у просвети Србије у среду, 30. новембра 2022. године, у 12 часова, на Тргу Николе Пашића у Београду организују протест “ЗА ДОСТОЈАНСТВО ПРОФЕСИЈЕ!”.

Протест се организује поводом последњег случаја насиља према просветним радницима који се догодио у Техничкој школи у Трстенику. Синдикати деценијама указују на овај проблем, који је у последње време ескалирао до невиђених размера. Готово свакодневно добијамо информације о насиљу над просветним радницима у школама, који се скривају и заташкавају, што рађа ново насиље у најразличитијим облицима.

Достојанство наше професије се годинама урушава због односа државе према просвети, ниским платама, све већим обавезама запослених, а све мањим правима. Иако су запослени заштићени одредбама закона, они се не спроводе или су казне превише благе.

Синдикати ће тражити од Владе Републике Србије и ресорног министарства доношење Протокола о заштити просветних радника од насиља и строжије казне у одредбама Кривичног законика за починитеље.

Дајемо пуну подршку нашој колегиници из Техничке школе у Трстенику и свима који су проживели неки облик насиља у образовним установама.

Позивамо све синдикате, запослене, родитеље, ђаке и целокупну јавност на протест

**“ЗА ДОСТОЈАНСТВО
ПРОФЕСИЈЕ!”**

**Синдикат образовања Србије
Синдикат радника у просвети
Србије**

Толико о сарадњи...

Пише: Миодраг Камперелић

У последњих неколико година запослени у образовању, у свим делатностима, упорно траже јединство синдиката и заједничке акције у борби за остваривање права просветних радника. Потпуно исправно и мудро, с обзиром на то у каквим временима и каквом друштву живимо, са слабијим демократским системом, непостојањем институција, огромним утицајем медија и веома аутократском традицијом владања.

Почетком деведесетих, са увођењем вишепартијског парламентарног система, дошло је и до подела у синдикалном покрету. Прва се десила формирањем синдиката "Независност", а највећа, након великог штрајка и протеста просветних радника почетком 1997. Тада су у неколико великих градова формиран локални синдикати од чланства које је било у нашем синдикату. Ти локални синдикати су се временом ујединили у један, који по стандардима синдикалног организовања више личи на конфедерацију, него на јединствен градски синдикат.

Први покушај сарадње три највећа синдиката - нашег, "Независност" и тог трећег, чије име нећемо спомињати (иако знамо на кога се мисли), догодио се крајем 1998. са идејом да заједнички формирамо захтеве и утврдимо акције у време немаштине, озбиљне политичке кризе, инфлације, кашњења зарада и других "принадлежности" (топли оброк и регрес су у појединим општинама каснили и по шест месеци). На састанцима су учествовали и неки мањи синдикати, који су у међувремену нестали са синдикалне сцене. Међутим, због политичке ситуације се одустало од штрајка и пар месеци касније почело је бомбардовање Србије.

Средином 2005. поново су синдикати сели за сто и сарађивали у изради првог ПКУ за основне и средње школе, који је исте године и потписан. Две године касније, када је министар просвете био Зоран Лончар, социјални дијалог је потпуно престао и синдикати су кренули у заједнички штрајк по Закону. Преговори су убрзо почели и након месец дана штрајка закључен је Споразум. Резултати су били одлични, како за запослене тако и за наш синдикат, јер смо формирали двадесетак нових синдикалних организација у школама. По свему судећи, тај штрајк и уопште међусиндикална сарадња су довели до промене у стратегији "једног" синдиката, а то се видело у следећем штрајку почетком 2011. године. Тада смо заједно ушли, али нисмо заједно

изашли из штрајка. Потписивањем Протокола ми смо прекинули штрајк, док су други синдикати незадовољни наставили још неколико месеци. Финансијска ситуација у земљи је била катастрофална и процена је била да се више од оног што смо постигли тим протоколом не може добити. Последице по наш синдикат су биле лоше, јер је приличан број наших школа желео да настави штрајк и почели су да прелазе у друге синдикате. Међутим, суштина свега је била да су резултати наставак штрајка били - нула. Убрзо је дошло до раскола у том, назови, синдикат, када су поједини њихови делови почели да излазе. Прво у Војводини, а потом у Београду и другим српским градовима. Конкретно, два београдска "синдиката": Форум гимназија и Форум стручних школа су изашли и после неког времена прикључили се четвртном синдикату - Синдикату радника у просвети Србије, најмлађем репрезентативном синдикату који постоји од 2008. године и окупља чланство у Београду и делу Војводине. Иначе, СРПС је настао од дела наших чланова из Београда и дела "Независности".

У скорије време синдикати су поново сарађивали када је 2014. најављено смањење зарада за 10%. Током исте године, потписан је чак и Споразум о сарадњи свих синдиката на принципима јединства и равноправности. Од октобра су почеле активности када су организовани протести и јавне трибине, а 22. 10. 2014. обустављена је настава у школама (тотална обустава рада). Преговори су потрајали, као и штрајк по Закону. Упоредо су почели и преговори о новом ПКУ, да би, коначно, наш синдикат и "Независност" потписали Споразум средином фебруара, као и текст ПКУ. Друга два синдиката су наставила са штрајком, наравно без икаквих резултата. Текст ПКУ који је већ објављен у "Службеном гласнику" потписали су накнадно, када је већ био на снази. Овог пута, чланство је препознало намере "тог" синдиката и није било никаквих проблема са прекидом штрајка.

Синдикати су се поново окупиле у вези са платним групама и разредима 2018. године, када је одржан велики протест испред ресорног министарства. Тада је дошло до промена у положају наставника, као носиоца посла, у виши платни разред.

У претходних неколико година сарадња је била углавном између три репрезентативна синдиката, дакле

са ГСПРС "Независност" и Синдикатом радника у просвети. Након одласка др Томислава Живановића са чела "Независности", више ни са тим синдикатом нема ближе сарадње.

Закључак ове приче је да је наш синдикат увек био спреман за сарадњу са свима, без обзира на величину синдиката или искуства из прошлости, али на принципима равноправности и једнаких позиција. Искуство је показало да само заједничким акцијама можемо постићи одговарајуће резултате. Поцепани и посвађани, идемо на руку само држави. Промовисање синдиката кроз борбу, одлучну борбу за интересе запослених, постао је једини циљ деловања "једног" синдиката. Сигурни смо да је чланство то препознало и да га више не могу преварити. Силованање синдикалног покрета кроз сталне штрајкове упозорења и помпезне захтеве, полако доводи до општег незадовољства код запослених са деловањем синдиката уопште. Опет, од тога корист има само власт, јер синдикати губе снагу и штрајкачки потенцијал.

И поред свега, још једном смо покушали да окупимо синдикате када смо средином новембра иницирали састанак у нашим просторијама. Окупили су се представници свих синдиката, чак и оног који не сарађује. Успели смо да, за почетак, искристалишемо бар један захтев око којег су се сви сложили, о повећању зарада за 25% у наредној години. И таман када смо помислили да ће ствар кренути у добром правцу, десио се случај насиља према представници у Техничкој школи у Трстенику и одмах је "један" синдикат искочио и, без икакве жеље да заједно наступимо, самостално донео одлуку о обустави рада и протестима по градовима. Као да други синдикати не желе да пруже подршку колегиници и искажу свој став у борби против насиља. Када смо посетили Трстеник и нашу колегиницу која је претрпела ученичко насиље на часу, већ су почеле да круже приче о томе да треба да формирају други синдикат у школама у Трстенику, који је иначе скоро комплетно у нашем синдикату.

На крају морамо отворено рећи, иако до сада нисмо званично, да "тај" синдикат има одлуку на највишем органу да НЕ САРАЂУЈЕ СА ДРУГИМ СИНДИКАТИМА. Сматрамо да наше чланство, али и сви запослени то морају знати. Толико о сарадњи...

Јабланички регион - пример успешне праксе

Пише: Борка Вишњић

Први у низу семинара у оквиру пилот пројекта о јачању капацитета социјалног дијалога у образовању на локалном нивоу одржан је за Јабланички регион у Пролом Бањи 25 - 27. новембра ове године. У раду семинара учествовали су председници синдикалних организација организованих у Регионални центар СОС, представници локалне самоуправе Лесковца, представници Школске управе, директори основних и средњих школа и представници РО СОС који руководе пројектом.

Учесницима семинара обратила се председница СОС Валентина Илић, која је истакла значај сарадње синдиката са локалном самоуправом и ШУ у решавању бројних проблема остваривања права запослених у образовању за које су задужене локалне самоуправе, као и проблема у распоређивању технолошких вишкова који се решавају у сарадњи синдиката, директора школа и ШУ. Основне елементе пројекта и пројектне задатке представио је Миодраг Камперелић, који руководи пројектом и навео које су локалне самоуправе изабране да учествују у овој пилот фази, са намером да се на крају представе сви примери добре праксе и начини успостављања добре комуникације социјалних партнера, који обезбеђују ефикасније остваривања права запослених у образовању.

Европски комитет синдиката образовања као иницијатор и један од финансијера пројекта представљен је путем видео записа, док се представник главног партнера, норвешког синдиката образовања UEN, Руне Фирмерите обратио учесницима семи-

нара путем *online* везе. Он је представио главне резултате и области дуге традиције колективног преговарања у Норвешкој и механизме који су успостављени и углавном ефикасно функционишу на националном и локалном нивоу, али су и они у скороје време имали велики штрајк због одбијања власти да изађе у сусрет оправданим захтевима запослених.

Стање у области образовања и сарадње са синдикатима образовања у Лесковцу презентovala је Бранкица Стаменковић, која је навела резултате у решавању бројних проблема, највише за исплате материјалних давања запосленима. Успостављањем сарадње са синдикатима и јачањем поверења и отворености у комуникацији решени су проблеми исплате превоза запослених, јубиларне награде се редовно исплаћују, као и обезбеђују услови за стручно усавршавање запослених у образовању. Тимским радом свих учесника (директори, представници запослених), након дужег периода се дошло до решења која обезбеђују одрживост позитивних исхода. Представница ШУ Марина Илић истакла је бројне проблеме у функционисању образовних установа, од неповољне демографске ситуације и решавања проблеме технолошких вишкова у Јабланичком и Пчињском округу (надлежност исте ШУ), до заједничких напора у стварању узајамног поверења у постизању што квалитетнијих услова за образовање деце и рад запослених у образовним установама. Директори школа су истакли да је временом успостављено поверење у рад са синдикатима, што и њима олакшава посао.

Учесници семинара су сматрали да би требало посветити пажњу и бу-

дућности развоја средњег стручног образовања, јер је неуједначено интересовање свршених основаца за упис у средње школе, које постоје у региону. Поред Центра изузетности у стручном образовању, који одлично ради, Средњој пољопривредној школи прети затварање, без обзира на све услове који има за квалитетно образовање и будући рад средњошколаца.

Рад СОС на остваривању права из ПКУ за основне и средње школе и домове ученика, као и ПКУ за предшколско васпитање и образовање представила је правница у РЦ СОС за Јабланички округ Драгана Карапанџић - Стефановић. Она је детаљно изложила права запослених која се остварују на локалном нивоу, као и систематски рад у заступању запослених у остваривању тих права. Такође, она је представила и новине у Анексу ПКУ за основне и средње школе и домове ученика, који је недавно објављен, а подразумева и додатна права запослених. Александар Николић, руководилац тог РЦ, представио је активности током протеклих десет година од оснивања, као и пут који је Синдикат прошао до стицања статуса равноправног и уваженог социјалног партнера у образовању на локалном нивоу.

Током дискусије учесници су желели да сазнају за начине решавања појединих питања са којима се суочавају у својим срединама, а за многе су одмах и сазнали решења, јер су имали компетентне саговорнике и из локалне самоуправе и ШУ. У евалуацији семинара истакнуто је задовољство првог сусрета са социјалним партнерима и приликом за развој боље сарадње.

Јачање социјалног дијалога у локалу

Пише: Николина Јанковић

Синдикат образовања Србије је уз подршку ETUCE и норвешког UEN у оквиру реализације пројекта “Јачање капацитета социјалног дијалога у образовању на локалном нивоу” одржао, од 2. до 4. децембра, семинар у новобечејском хотелу “Тиски цвет”.

Семинару су присуствовали представници Градског одбора Синдиката образовања Суботице др Чедомир Барош и Тамара Рајновић, затим председник ВССС Суботице Иштван Хуђи, као и председници синдикалних организација овог града. У реализацији семинара су учествовали и представници суботичке локалне самоуправе, као и директори школа.

Секретар СОС и менаџер пројекта Миодраг Камперелић, упознао је учеснике са значајем сарадње са ЛС, јер од њих зависи остваривање многих права запослених као што су јубиларне награде, путни трошкови, материјални трошкови, мрежа школа...

Семинару су путем видео везе учествовали Valeria Despaigne (ETUCE) и Rune Fimreite (UEN).

Valeria Despaigne је представила рад ETUCE, коју чини 127 синдиката у Европи и 11.000.000 чланова - запослених наставника и подршку свим чланицама, посебно у процесу колективног преговарања. На крају излагања она је истакла наду да ће закључци и препоруке овог пројекта користити и другим земљама у унапређењу социјалног дијалога.

Rune Fimreite је поделио са учесницима информације из Норвешке које могу користити у унапређењу социјалног дијалога. Норвешки синдикат образовања окупља 191.000 чланова, од најранијег образовања до универзитета. У Норвешкој синдикати представљају важан део развоја друштва. Код њих је успостављен трипартитни дијалог између владе, послодавца и запослених и сви подједнако учествују у решавању проблема. Rune је посебно истакао да је у њиховом синдикату једна од позитивних ствари што у случајевима организације и спровођења штрајка, имају основане штрајкачке фондове.

Учесница семинара Јасмина Стевановић, испред суботичке ЛС, представила је улогу локалне самоуправе код функционисања образовних установа, као и које се све обавезе финансирају из буџета јединице ЛС. Град оснива и финансира, пре свега, предшколске установе. У ПУ на територији Суботице уписано је око 4.500 деце. Из буџета ЛС финансирају трошкове превоза ученика, јубиларне награде, солидарну помоћ и путне трошкове запослених. Један део из буџета издваја се за

стипендирање младих талената основних и средњих школа. Такође, истакнуто је да Град пружа подршку дуалном образовању и обезбеђује стипендије за ученике дефицитарних техничких занимања. Основан је 2005. и Економско-социјални савет са девет чланова, од којих је по три представника Града послодавца и синдиката. Савет од 2017. године има значајнију улогу у остваривању економско-социјалних права запослених. Јасмина Стевановић је посебно истакла да се обавезе финансиране из градског буџета, а које се односе на делатност образовања, редовно измирују.

Саветница за правне послове СОС Николина Јанковић учесница је представила правни оквир за остваривање права запослених у установама образовања и васпитања. Посебно је представила прописе који уређују одређена права запослених, финансираних из буџета ЛС, као што су трошкови превоза, јубиларне награде и солидарна помоћ. Учесницима су представљене Измене и допуне ПКУ за запослене у основним и средњим школама и дмовима ученика, које су ступиле на снагу 12. новембра.

Испред ГО СО Суботице, Тамара Рајновић је учесницима представила комуникацију социјалних партнера на локалу и Школске управе. Истакла је да се на локалном нивоу доносе одлуке, које у знатној мери утичу на положај запослених, посебно у предшколству, јер то доводи до реализације одредби ПКУ, а самим тим и до унапређивања образовања. Посебно се осврнула на рад на терену, јер тиме добијају јаснију идентификацију проблема, потреба и интереса чланства као и већу ефикасност у њиховом решавању и реализацији. Такође, она је истакла да су све иницијативе Синдиката, напори и резултати које су постигли, постепено доприносили стварању јаке и важне спреге на локалу и на тај начин су се јасно позиционирали као партнери у решавању проблема у сфери образо-

вања. Представљени су и примери успешног социјалног дијалога у решавању проблема запослених у образовању, као кад је 2015. донет ПКУ на локалном нивоу, а и 2018. ПКУ за запослене у предшколским установама на нивоу државе. Тиме су преговори на локалном нивоу постали много лакши. Такође, 2021. је донет ПКУ на републичком нивоу, а након тога 2022. ПКУ на локалном нивоу за запослене у предшколским установама.

Председник ГО СО Суботице др Чедомир Барош је представио учеснике социјалног дијалога на локалном нивоу, видове комуникација и добру сарадњу, али и изазове и предлоге унапређења социјалног дијалога. Учесници социјалног дијалога на локалном нивоу су: ГО СО Суботица, Град, Социјално-економски савет, Школска управа, активи директора основних и средњих школа, председници синдикалних организација и директори установа образовања и васпитања. Успешан социјални дијалог се реализује кроз остваривања права запослених и кроз активно учешће у радној подгрупи за праћење ангажовања запослених, што значајно доприноси решавању технолошких вишкова. Градско ВССС и синдикалне организације активно учествују у радно-правној заштити запослених.

Испред Актива директора 11 средњих стручних школа учесницима се представио Жељко Рајчић, директор Техничке школе “Иван Сарић”. Истакла је да су основни изазови исплате солидарне помоћи и трошкови превоза запослених, те и да се каснило са исплатама, али да се углавном постиже континуитет у плаћању обавеза према запосленима.

Учесницима се обратио и Иштван Хуђи, председник ВССС Суботице, уједно и члан Економско-социјалног савета, који је представио деловање ЕСС у области образовања, а посебно је истакао да је много тога урађено на унапређењу дуалног образовања.

Радна групе за превенцију насиља: Усвојени предлози

Пише: Н. Јанковић

После насиља над наставницом у Трстенику и протеста у организацији СОС, Министарство просвете је 30. новембра формирало Радну групу за превенцију и спречавање насиља у систему образовања и васпитања, чији је задатак био да заједнички утврди предлог измена и допуна прописа који регулишу насиље.

У Радној групи четири репрезентативна синдиката су имала представнике. Одржана су три састанка и на последњем 20. децембра усвојени су предлози измена и допуна прописа.

Усвојено је девет предлога:

1. Бројчано ће се оцењивати владање од 5. до 8. разреда у току и на крају првог и другог полугодишта, а оцена из владања ће улазити у просек.

2. Ученику се одлаже исписивање из средње школе, уколико је против њега покренут васпитно-дисциплински поступак до његовог окончања. Након тога, уколико ученик жели и даље да се испише, школа је у обавези да дозволи исписивање и да у испитницу унесе изречену васпитно-дисциплинска меру која је за ученика изречена током поступка.

3. С обзиром на то да је као тежа повреда обавезе ученика већ дефинисана "употреба мобилног телефона, електронског уређаја и другог средстава у сврхе којима се угрожавају права других или у сврхе преваре у поступку оцењивања" (Члан 84, ЗОСОВ, став 7), на предлог Министарства, а уз сагласност чланова Радне групе, усвојено је да школе Општим актом могу да уреде употребу мобилног телефона током наставе.

Министар је нагласио да је потребно да МП операционализује препоруке ка школама, која ће се односити на поменути предлог.

4. Вршиће се измене Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног / средњег образовања и васпитања (оба Правилника) у циљу повећања броја стручних сарадника у основним и средњим школама.

Предлог МП за број извршилаца у основним школама (по 3 одељења мање):

- уместо од 8 до 23 одељења - предложено од 8 до 20 одељења - 1 извршилац на пословима стручног сарадника.
- уместо од 24 до 31 одељења - предложено од 21 до 28 одељења - 1,5 извршилац на пословима стручног сарадника.
- уместо од 32 до 39 одељења предложено од 28 до 36 одељења - 2

извршиоца на пословима стручног сарадника итд.

Министар, као и чланови Радне групе су се сложили да је потребно повећати број стручних сарадника. Министар је истакао неопходност анализе броја стручних сарадника у основним и средњим школама, финансијску пројекцију ефеката, а затим и прибавити сагласност Министарства финансија.

Чланови Радне групе су се сагласили да би повећање броја стручних сарадника била веома значајна мера у циљу превенције насиља, а приоритет би имали стручни сарадници без пуне радне норме. Такође, поменуто је да су школама поред психолога и педагога потребни и специјални педагози, социјални радници, пре свега средњим школама.

5. Повећање надокнаде за рад одељењских старешина са 4 на 7 одсто, уз израду Правилника/Упутства о раду одељењских старешина.

Назначено је да ће увећање коефицијента за одељенског старешину захтевати измену Уредбе која је у надлежности МДУЛС.

6. Повећање постојећих новчаних казни за родитеље (ЗОСОВ - 194 - тежа повреда обавезе родитеља и 195-повреде забране 110 - 111).

Постигнута је сагласност о повећању само доње границе казне за родитеље са пет на десет хиљада динара по члану 194 ЗОСОВ, као и са 30.000 на 40.000 по члану 195 ЗОСОВ.

7. Потписаће се нови меморандуми / ревидираће се стручна упутства о сарадњи са Министарством за бригу о породици и демографији, Министарством здравља и Министарством правде, МУП и МДУЛС.

8. Усвојене су предложене измене Правилника о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада:

- у школама са 2 - 3 пута недељно на 3 до 4 пута, као и време реализације активности. Уместо 15-45 минута сада 30 до 60 минута.
- усвојено је и да се друштвено-користан, односно хуманитарни рад остварује у просторијама школе под надзором наставника, родитеља, директора, односно стручног сарадника или ван просторија школе у сарадњи са надлежним центром за социјални рад, као и да ниједна одабрана активност не сме особу која је била изложена насиљу, било да је реч о ученику или запосленом, изложити могућности нове виктимизације.

9. Усвојена је и кључна измена Правилника о протоколу: "За трећи ниво

насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, **односно надлежну школску управу, у року од 24 сата путем дигиталне националне платформе "Чувам те" са првим информацијама о догађају, а у року од 48 сати са потпуним информацијама и закључцима са састанка тима.** Такође, установа путем националне платформе ажурира информације о поступању до затварања предмета, односно предузимања свих потребних мера и њихове евалуације."

Запослени у Министарству су истакли да ће се приликом измене Правилника прецизирати улога тима за заштиту, као и процедуре поступања у ситуацијама другог и трећег нивоа насиља, насиља које се догодило изван установе (када деца нису у својству ученика), као и поступање у ситуацијама злоупотребе мобилних телефона. Биће појашњена улога Националне платформе "Чувам те" у евидентирању првог и другог нивоа насиља.

Због неуједначеног става чланова Радне групе није прихваћен предлог о понављању разреда уколико ученик поред две негативне оцене има и негативну из владања, јер школе нису само васпитне већ првенствено образовне установе.

Листа законских и подзаконских аката који ће се мењати у складу са усвојеним предлозима чланова Радне групе:

- Измена ЗОСОВ (чланови: 72, 73, 74, 75, 82, 84, 85, 86, 128, 194 и 195) из чега следи и измена следећих закона и правилника
 - Закон о основном образовању и васпитању
 - Закон о средњем образовању и васпитању, као и
 - Правилници о оцењивању ученика у основним и средњим школама.
- Измена правилника којима се уређују критеријуми и стандарди за финансирање установе.
- Увећање коефицијента за обрачун и исплату плате за одељенског старешину захтева измену Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, која је у надлежности МДУЛС, и потребно је урадити финансијске ефекте.
- Правилник о протоколу поступања у одговору на насиље, злостављање и занемаривање.
- Правилник о обављању друштвено-корисног, односно хуманитарног рада.

Анализа рада и планови

Пише: Борка Вишнић

Пред крај године одржано је неколико окупљања чланова Секторског већа за образовање, на којима су анализирани резултати рада и усвојен план за наредну годину.

Једна од тема била је анализа података о квалификацији наставника предметне наставе. Анализу су тражили чланови Радне групе, задужени за припрему иницијативе и компетенција, наишавши на супротне ставове о траженим садржајима, као и Агенција за квалификације. Подаци и предлози

аналитичара занимања Националне службе за запошљавање Дејана Николића указали су на проблеме дефинисања наставника предметне наставе у основном образовању. Договорено је обједињење налаза те анализе, као и анализе на основу ESCO података које ће припремити Агенција за квалификације, ради доношења одлуке о поступању у вези релевантних занимања, измене шифарника и дефинисања садржаја иницијативе за занимање 2341.01 Наставник предметне наставе

у основном образовању, али и у вези са занимањима која се односе на наставнике стручних школа и наставнике уметничких школа.

Чланови радних група су завршили све активности и анализе за квалификацију струковни васпитач и очекује се да ће до године моћи да иду у шире консултације релевантних чинилаца, што запослени у предшколским установама са нестрпљењем очекују.

Одржан 11. Конгрес SVIZ

Пише: Б. В.

У Порторожу је 21. и 22. новембра одржан 11. Конгрес Синдиката образовања, науке и културе Словеније SVIZ, у чијем раду су, поред делегата и бројних гостију, учествовали и представници свих синдиката образовања из региона.

Учесницима се обратила Сузан Флокен, директорка ETUCE и истакла борбу за демократске вредности SVIZ у протеклом периоду, које су увек подржавале и европске институције. У име гостију из региона учесницима се обратила Сања Шпрем, председница Синдиката хрватских учитеља, која је истакла солидарну помоћ SVIZ и бројних појединаца у отклањању последица земљотреса.

За генералног секретара SVIZ поново је изабран Бранимир Штрукељ, који је уједно и представник региона у Извршном бироу ETUCE. Досадашња председница Јелка Велички је отишла у пензију, али ће наставити као председница Одбора пензионера. Нови председник биће изабран на првом заседању новоизабраног Главног одбора.

У уводном обраћању Бранимир Штрукељ је истакао вредности за које се SVIZ залагао: одбрану демократских вредности, учешће у доношењу одлука и борба за бољи социјални и економски положај, уз широко организоване акције отпора десничарској влади, а против политизације образо-

вања и наметања решења у руковођењу ван установе. Поред бројних акција солидарности у земљи и у међународним размерама, SVIZ је показао одговорност према чланству обезбеђујући бројне бенефите. Поред бројних резултата у делатностима које представља, SVIZ је активан члан Конфедерације синдиката јавних служби, која окупља више од двадесет синдиката и заступа их успешно у преговорима и јавности.

Присуство Конгресу SVIZ била је прилика да се након дужег времена сретну сви представници синдиката образовања из региона и размене информације, искуства и договоре даљу сарадњу.

За више приправника у предузећима

Пише: Б. В.

Европска алијанса за приправништво, чији је СОС члан од 2018. организовала је средином децембра *online* дискусију "Промоција приправништва у малим и средњим предузећима (МИСП)". Током презентација саопштени су резултати и дилеме из више европских земаља, као и предузете мере за обезбеђивање услова за адекватно стицање нових знања и вештина током рада, као и њихово вредновање у образовним институцијама. Пошто је дуално образовање и приправништво у нашој земљи у замаху, синдикат има задатак да се бави и тим делом запослених у стручном образовању, као и развијањем позитивног односа са компанијама, сарадницама стручних школа.

МИСП се описују као ослонац

европске економије (иста оцена важи и у Србији), запошљавају око 2/3 радне снаге и представљају 99% пословног сектора. Да би омогућили прелаз ка климатски неутралној и дигиталној Европи, МИСП играју виталну улогу у додатној вредности сваком сектору и доносе иновативна решења у одговору на изазове климатских промена, ефикасност ресурса и технолошке прилагођавања. Они су, такође, кључни у осигурању европске компетитивности и просперитета и развоју индустријских екосистема, економског и технолошког суверенитета и отпорности на спољне ударе.

Многа МИСП још оклевају у ангажовању и обуци приправника. Због неповољног пословног окружења, оптерећења законодавством и унутра-

шњих ограничења, мање компаније, посебно микропредузећа не могу да приуште особе које могу да надгледају приправнике или немају потребну опрему за обуку. Недостатак информација, културе обуке или осећања власништва могу у будућности да спрече МИСП да учествују у обуци приправника, а регионални и национални ауторитети могу имати кључну улогу у олакшавању њиховог учешћа. Европска комисија кроз различите програме подстиче приправништво, за шта се издвајају значајна средства. Искуства компанија из више земаља указују да је могуће унапредити приправништво кроз коришћење тих подстицаја.

Специјална конференција ETUCE (II део)

Превод: Ивона Дамњановић

Основни документ политике Европског синдиката образовања односи се на подизање статуса и унапређењу атрактивности наставничке професије. Усвојен је на Специјалној конференцији ETUCE у Лијежу, јула 2022. и чини основу будућих активности и политике Европског синдиката образовања.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ 10 ОСНОВИХ ТАЧАКА

1. Осигурати професионалну аутономију и академске слободе

Наставници су највећи ресурс сваког образовног система. У наставнике зато треба имати поверења и омогућити им професионалну аутономију и академске слободе да одлуче о најбољем приступу, имајући у виду локалне услове и индивидуалне потребе деце и ученика у оквиру било којег оквира наставног програма ради осигурања квалитетног и инклузивног образовања.

Свака школа и универзитет треба да развијају политику захвалности за учинак својих наставника и истраживача и да успоставе културу стимулативних повратних информација. Евалуација и процена наставника може да буде део личне партиципативне политике, али никада не треба да буду препрека професионалној аутономији и академским слободама у настави и истраживању. Наставници и истраживачи не могу бити ограничени у раду да би се прилагодили потребама тржишта рада. Процена наставника и академског особља не сме да буде са намером кажњавања или родно пристрасна. Постоји потреба одупирања растућем притиску тржишта рада и трендовима, као што је пораст менаџерског приступа који школе и универзитете сматра приватним предузећима. Ти покушаји ометају професионалну аутономију наставника, академске слободе академског особља и истраживача, као и институционалну аутономију универзитета.

Важно је осигурати одрживо и ефикасно јавно финансирање образовања и истраживања "као дела принципа јавне одговорности" и одупрети се предлозима који траже да се образовани сектор приватизује, пласира на тржиште и комерцијализује. Ови пред-

Синдикати образовања уједињени у активности на унапређивању статуса наставничке професије

лози имају директан утицај на професионалну аутономију наставника, јер ризикују да пребаце однос наставника и ученика у однос пружаоца услуге и купца.

Академске слободе и институционална аутономија су централни стубови сектора високог образовања и истраживања. Оне теку упоредо са потребом за пристојним платама, поштемним условима рада, ефикасношћу, квалитетом и инклузивношћу образовања.

2. Посвећеност заједничком и колегијалном вођству у образовним установама и системима

ETUCE верује у дистрибуирано вођство, заједничко или колаборативно вођство, укључујући наставнике и целу педагошку заједницу. Кроз такво заједничко вођство, директори школа могу да раде са целом педагошком заједницом на развијању заједничке визије школе, да постављају циљеве и да систематски раде на њиховом остваривању. У било којем систему образовања, наставнике треба сматрати лидерима професије.

Наставници и представници синдиката треба да имају активну улогу у демократском и заједничком лидерству у циљу успостављања услова за позитивно школско окружење са демократском културом мира, толеран-

ције, једнакости, инклузивности и сарадње и за ефикасно подучавање и учење у институцијама обезбеђивањем неопходних ресурса, подршке и мотивације за руководиоце школа, наставнике и ученике. Укључивање наставника и представника синдиката у развој и реформу образовне политике и програма је кључно за побољшање услова рада.

Школски лидери су, такође, кључне личности у развоју основних вредности у школама, међутим, они често не осећају да је њихов рад у друштву поштован, јер само трећина директора сматра да је њихова професија цењена. Руководиоци школа не треба само да буду администратори него и педагошки лидери који, како посредују у сарадњи међу наставницима, тако посредују између наставника и ученика. Они имају кључну улогу у обезбеђивању једнакости, слободе говора и људских права.

Пракса социјалног дијалога и колегијалног управљања је кључна за повећане ефикасности руковођења. С обзиром на важне и захтевне улоге које обављају руководиоци школа, завршетак програма или курса специјализованог за институционалну администрацију или обука директора је услов у многим земљама пре преузимања њихових позиција.

(Наставак у следећем броју)

**Синдикално
Перо**

БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ ● Телефон: (011)32-33-229 ● Тираж: 4000 ● www.sind-obr.org.rs ● E-mail: obrazovanje@sindikato.rs ● Графичка припрема: ДИМИТРИЈЕ ПАВЛОВИЋ ● Штамп: СИГНЕТА - Београд

Издавач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд ● Главни уредник: ВАЛЕНТИНА ИЛИЋ ● Уредник: САША ЛУКОВИЋ ● Редакцијски колегијум:

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
331.105.44(497.11)

СИНДИКАЛНО перо : лист Синдиката образовања Србије / главни уредник Валентина Илић. - Год. 1, бр. 1 (2001)- .- Београд : Синдикат образовања Србије, 2001- (Београд : Сигнета). - 30 цм
Месечно.
ISSN 1451-7574 = Синдикално перо
COBISS.SR-ID 120073740

Протест СОС и СРПС у слици

